

МІКРОЕКОНОМІКА (ЗО 10)

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітня програма	Менеджмент і бізнес-адміністрування
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	очна(денна)/заочна
Рік підготовки, семестр	II курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	5,5 кредитів (165 годин)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	екзамен, захист курсової роботи / тестування, модульна контрольна робота, семестрові атестації
Розклад занять	згідно розкладу: http://rozklad.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: д.е.н., доцент, Дунська Алла Рашидівна, alsu@i.ua Практичні: к.е.н., Жалдак Ганна Петрівна, Ann17@i.ua к.е.н, доцент, Сухорукова Ольга Аркадіївна sotopol@ukr.net
Розміщення курсу	https://do.ipu.kpi.ua/course/view.php?id=1944

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Мікроекономіка зорієнтована на вивчення базових економічних законів та правил та їх застосування у контексті мікроекономічних агентів – окремого споживача та підприємства.

Курс розпочинається з вивчення сутності попиту та пропозиції, еластичності попиту та пропозиції, а далі поділяється на два принципових блока – прийняття рішень окремим споживачем за ринкових умов та прийняття рішень окремим підприємством за певних ринкових умов.

Мета курсу - надати студентам ґрунтовні знання базових економічних законів, навички мікроекономічного аналізу та моделювання, застосування теоретичного базису для прийняття конкретних управлінських рішень, досвід аналітичного мислення.

Викладення курсу зорієнтоване на формування у студентів таких **компетентностей**:

- ЗК 5 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, зокрема знати і розуміти принципи, закони та закономірності об'єктів управління;
- ФК 1 – здатність визначати та описувати характеристики організації, зокрема здатність розраховувати економічні витрати підприємства, використовувати закони мікроекономіки для прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень;

- ФК 2 – здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, зокрема здатність визначати тип ринкової структури та основні фактори впливу на формування виробничої та цінової політики підприємства;

Завдання курсу реалізуються через досягнення наступних **програмних результатів навчання:**

знання:

- ЗН2 - теорії, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства, а саме основних елементів ринкового механізму, їх зв'язок та взаємодію, основних факторів, що впливають на формування ринкової ситуації й зумовлюють економічну поведінку господарюючих суб'єктів та зміни в ній;
- ЗН 3 - процедур пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень, саме розуміння мікроекономічних моделей та законів щодо прийняття рішень окремими господарюючими суб'єктами, здійснення ними того або іншого вибору за умов обмеженості ресурсів та наявності альтернативних можливостей;
- ЗН4 - методів менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації, а саме понятійного інструментарію аналізу і оптимізації поведінки економічних суб'єктів в ринкових умовах;

уміння:

- УМ2 - описувати зміст функціональних сфер діяльності організації, у тому числі функціональних галузей бізнесу у сфері управління промисловими підприємствами, а саме розрізняти та аналізувати підприємства, що функціонують у різних типах ринкових структур, визначати їх особливості та вплив на прийняття управлінських рішень;
- УМ3 - демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень, спрямованих на їх оптимізацію, а саме основні прийоми мікроекономічного аналізу в процесі вибору рішень відносно цін, обсягів виробництва, споживання витрат, максимізації прибутку чи мінімізації збитків, розподілу ресурсів;
- УМ11 - виявляти навички організаційного проектування, а саме ефективно використовувати принципи раціональної поведінки мікросистем;

досвід:

- на основі оволодіння системою економічних концепцій розвинути у студентів техніку ринкового економічного мислення

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: вища та прикладна математика для менеджерів, основи економічної теорії, макроекономіка.

Постреквізити: економіка підприємства, маркетинг.

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Основи аналізу попиту та пропозиції

Тема 1.1. Попит і пропозиція та їх взаємодія

Тема 1.2. Еластичність попиту та пропозиції

РОЗДІЛ 2. Основи теорії поведінки споживача

Тема 2.1. Корисність економічного блага. Економічний вибір

Тема 2.2. Аналіз поведінки споживача

РОЗДІЛ 3. Основи аналізу процесів виробництва

Тема 3.1. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми

Тема 3.2. Витрати виробництва

РОЗДІЛ 4. Аналіз ринкових структур

Тема 4.1. Підприємство на ринку чистої конкуренції

Тема 4.2. Монопольний ринок

Тема 4.3. Ринок монополістичної конкуренції

Тема 4.4. Олігополістична структура ринку

РОЗДІЛ 5. Ринок факторів виробництва

Тема 5.1. Похідний попит

Тема 5.2. Ринок праці

Тема 5.3. Ринок капіталу та природних ресурсів

РОЗДІЛ 6. Суспільна рівновага та ефективність

Тема 6.1. Рівновага ринкової системи. Концепція ефективності

Тема 6.2. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Базилінська, О. Я. Мікроекономіка : навчальний посібник для ВНЗ / О. Я. Базилінська, О. В. Мініна. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 349 с.
2. Корнейчук, Б. В. Мікроекономіка: учебник и практикум. Москва: Юрайт, 2016. 320 с.
3. Мікроекономіка: практический подход (Managerial Economics): учебник / колл. авт.; под ред. А.Г. Грязновой и А.Ю. Юданова. 6-е изд., стер. Москва: КНОРУС, 2017. 688 с.
4. Петрушенко Ю. М. Мікроекономіка: теорія та приклади розв'язання задач : Навчальний посібник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2017. 325 с.
5. Поплавська Ж.В. Мікроекономіка. Теорія і практика управлінської економіки : навчальний посібник / Ж.В. Поплавська, [ще один автор] ; Міністерство освіти і науки України. Київ : Алерта, 2016. 283 с.

Допоміжна література:

1. Varian R. Hal. Intermediate Microeconomics :Modern Approach. 8th edition. University of California. 2010.
- 2.
3. Бем-Баверк Е. Основы теории ценности хозяйственных благ // Менгер К., Бем-Баверк Е., Визер Ф. Австрийская школа в политической экономии. М.: 1992.
4. Винер Дж. Концепция полезности в теории ценности и ее критике: Теория потребительского поведения и спроса / Под.ред. В.М. Гальперина, СПб., 1993.
5. Вовк В. М. Моделювання економічних процесів підприємства : монографія / В. М. Вовк, Н. І. Камінська, С. С. Прийма. Львів, 2011. 448 с.
6. Дунська А.Р., Жалдак Г.П. Цінова еластичність попиту як основа прийняття ефективних управлінських рішень. Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Випуск 10. 2016. С. 12-16.
7. Дунська А.Р., Глушко Ю.С. Використання прикладних програмних продуктів під час здійснення аналізу і прогнозу кон'юнктури товарного ринку. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 21. 2018. С. 273-277. URL: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/55.pdf>
8. Економічна теорія: політична економія, мікроекономіка, макроекономіка : 2-ге вид. перероб. та доп. Навч. посіб. / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко, І.М. В.В. Мартиненко, П.В. Круш, М.М. Теліщук, та ін. К.: Видавничий центр «Кафедра», 2017. 220 с.
9. Лич В.М. Мікроекономіка: навчальний посібник для студентів, які навчаються за спеціальностями 051 «Економіка підприємства», 071 «Облік і оподаткування», 073 «Менеджмент» / В.М. Лич, П.М. Куліков, Б.Е. Головаш, В.В. Гончаров ; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет будівництва і архітектури. Київ : КНУБА, 2018. 138 с.

10. Лейбенштейн Х. Эффект присоединения к большинству. Эффект сноба и эффект Веблена в теории покупательского спроса: Теория потребительского поведения и спроса / Под общ. Ред. В.М. Гальперина, СПб., 1993.
11. Микроэкономика: учебник для вузов / Е.Б. Яковлева, М.А. Ланец, Н.В. Нещерет и др.; под ред. Е.Б. Яковлевой. 8-е изд. М.: Юрайт, 2017. 355 с.
12. Микроэкономика: учеб. пособие / Н.С. Косов, Г.И. Терехова, Н.И. Саталкина; под ред. Н.С. Косова. М.: Инфра-М, 2014. 247 с.
13. Немайн фон Дж., Моргенштерн О. Теория игр и экономическое поведение. М.: Наука, 1970.
14. Пигу А. Экономическая теория благосостояния. М., 1985.
15. Сторощук Б.Д. Формальна мікроекономіка : глосарій, формули, графіки, тренувальні вправи : навчальний посібник / Б.Д. Сторощук. Чернівці : Друк Арт, 2018. 191 с.
16. Стратегії економічного розвитку : мікро- та макроекономічний рівні : колективна монографія / О.У. Безчасний [та ін.] ; за загальною редакцією О.Л. Гальцової ; Класичний приватний університет, Кафедра економічної теорії, національної та міжнародної економіки. - Запоріжжя : Гельветика, 2017. 344 с.
17. Томпсон А., Формби Дж. Экономика фирмы. М.: 1998.
18. Чемберлин Е. Теория монополистической конкуренции. М.: 1959.
19. Шерер Ф.М., Росс Д. Структура отраслевых рынков. М.: 1997.
20. Экономика: учебник для вузов / Л.П. Кураков, Н.Н. Дроздов, М.В. Игнатъев и др. под общ. ред Л.П. Куракова. Москва: Изд-во ИАЭП, 2017. 752 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Тиждень	Найменування розділів, тем	Розподіл за видами занять				Види навчальної діяльності
		Всього	Лекції	Практичні	СРС	
РОЗДІЛ 1. Основи аналізу попиту та пропозиції						
1	Тема 1.1. Попит і пропозиція та їх взаємодія	6	2	2	2	Тестування, розв'язання задач
2-3	Тема 1.2. Еластичність попиту та пропозиції	7	3	2	2	Тестування, розв'язання задач, індивідуальне дослідження
РОЗДІЛ 2. Основи теорії поведінки споживача						
3-4	Тема 2.1. Корисність економічного блага. Економічний вибір	9	3	4	2	Тестування, ділова гра
5-6	Тема 2.2. Аналіз поведінки споживача	8	3	3	2	Тестування, розв'язання задач
РОЗДІЛ 3. Основи аналізу процесів виробництва						
6-7	Тема 3.1. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	9	3	4	2	Тестування, розв'язання задач
8-9	Тема 3.2. Витрати виробництва	8	3	3	2	Тестування, розв'язання задач
	Модульна контрольна робота	5		2	3	
РОЗДІЛ 4. Аналіз ринкових структур						
10-11	Тема 4.1. Підприємство на ринку чистої конкуренції	7	3	2	2	Тестування, дискусія

11-12	Тема 4.2.Монопольний ринок	7	3	2	2	Тестування, розв'язання задач
13	Тема 4.3.Ринок монополістичної конкуренції	7	2	2	3	Тестування, есе
14	Тема 4.4.Олігополістична структура ринку	7	3	2	2	Тестування, розв'язання задач
РОЗДІЛ 5. Ринок факторів виробництва						
15	Тема 5.1.Похідний попит Тема 5.2. Ринок праці	7	2	2	2	Тестування, індивідуальне творче завдання
16	Тема 5.3. Ринок капіталу та природних ресурсів	6	2	2	2	Тестування
РОЗДІЛ 6. Суспільна рівновага та ефективність						
17	Тема 6.1. Рівновага ринкової системи. Концепція ефективності	7	2	2	2	Тестування
18	Тема 6.2. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага	7	2	2	3	Тестування, індивідуальне дослідження
	Екзамен	30			30	
	Виконання курсової роботи				30	
	Всього годин	165	36	36	93	

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота студентів передбачає самостійне опрацювання додаткових матеріалів курсу, підготовку до практичних занять, виконання домашніх завдань у вигляді задач, проведення міні-досліджень, виконання творчих завдань, підготовку до проведення ділової гри. Обсяги часу на виконання самостійної роботи вказані у таблиці вище.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять та правила поведінки

Відвідування занять є вільним, бали за присутність на лекція та практичних заняттях не додаються. Втім, вагома частина рейтингу студента формується через активну участь у заходах на практичних заняттях, а саме у вирішенні задач, участі у ділових іграх, аналіз конкретних ситуацій, груповій та індивідуальній роботі. Тому пропуск практичного заняття не дає можливість отримати студенти бали у семестровий рейтинг.

На території університету студенти мають поводити себе відповідно до Правил внутрішнього розпорядку.

В аудиторіях на лекційних та практичних заняттях користуватись мобільним телефоном потрібно у беззвучному режимі.

Захист індивідуальних завдань

Основним індивідуальним завдання з курсу «Мікроекономіка» є курсова робота, яка виконується протягом всього семестру згідно обраної теми та узгодженого плану роботи. Захист курсової роботи відбувається на останньому практичному занятті перед комісією. На захист курсової роботи кожен студент має підготувати презентацію згідно визначеної структури.

Курсова робота може бути не допущена до захисту якщо має суттєві зауваження щодо змістовного наповнення, оформлена з порушенням вимог, надана на перевірку з порушенням термінів, містить суттєвий рівень плагіату.

Дедлайни та пересладання

Ключовими заходами при викладанні дисципліни є ті, які формують семестровий рейтинг студента. Тому студенти мають своєчасно проходити тестування після завершення кожного розділу, виконувати домашні завдання, писати модульну контрольну роботу у середині викладення курсу.

Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), студенту надається можливість додатково скласти контрольне завдання протягом найближчого тижня. В разі порушення термінів і невиконання завдання з неповажних причин, студент не допускається до складання екзамену в основну сесію

Заохочувальні та штрафні бали

Заохочувальні бали студент може отримати за поглиблене вивчення окремих тем курсу, що може бути представлене у вигляді наукових тез, наукової статті, есе, презентації тощо. Також заохочувальні бали студент може отримати за участь у студентських олімпіадах та конкурсах наукових робіт згідно тематиці курсу.

Штрафні бали з дисципліни передбачаються за порушення строків надання робіт на перевірку.

Академічна доброчесність

При оцінювання робіт студентів особлива увага приділяється дотриманню політики академічної доброчесності. В разі виявлення дублювання робіт, такі роботи отримують нульовий рейтинг.

При виявленні значного рівня запозичень в курсовій роботі без належного цитування, курсова робота не допускається до захисту.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

8.1. Рейтингова система оцінювання освітнього компоненту «Мікроекономіка»

Оцінювання ґрунтується на застосування рейтингової системи оцінювання, яка передбачає систематичну роботу студентів протягом семестру і складається з наступних заходів:

1. Тестування (маx 15 балів) – на початку практичного заняття після завершення теми на лекційному занятті.
2. Модульна контрольна робота (маx 10 балів) – виконується на практичному занятті після завершення розділів «Аналіз ринкових умов» та «Теорія поведінки споживача»
3. Вирішення практичних задач у класі (маx 25 балів) – протягом семестру студенти мають брати активну участь у розв'язанні задач, що відбувається у класі, участь у ділових іграх, участь у командних заходах.
4. Підсумковий іспит (маx 50 балів) – проводиться у письмовому вигляді відповідно до розкладу після завершення аудиторного навчання.

Максимальний бал за курс – 100 балів.

Допуск до складання Підсумкового екзамену можливий за умови отримання студентом не менше 25 балів за п. 1-3.

8.2. Рейтингова система оцінювання освітнього компоненту «Курсова робота з Мікроекономіки»

1. Виконання курсової роботи.

Ваговий бал – 60.

Критерії оцінювання:

60 – 57 балів – «відмінно» – курсова робота логічно побудована, тема роботи повністю розкрита, розділи роботи змістовно наповнені, студентом проведений ґрунтовний критичний аналіз теоретичного підґрунтя обраної теми, визначені головні проблеми практичного характеру, проведено дослідження конкретного суб'єкта світової економічної системи (держава, регіон, галузь, підприємство);

49 – 56 балів – «дуже добре», «добре» – присутні окремі зауваження щодо змістовного наповнення розділів роботи;

36 – 48 балів – «задовільно», «достатньо» – відсутнє дослідження практичних аспектів визначеної теми;

0 – 35 балів – «незадовільно» – курсова робота нелогічна та несистематизована, є суттєві зауваження по кожному розділу, арифметичні, розрахункові помилки.

2. Захист курсової роботи.

Ваговий бал – 40.

Критерії оцінювання:

37 – 40 балів – «відмінно» – доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання вірні;

30 – 36 балів – «дуже добре», «добре» – в доповіді містяться деякі неточності, презентація не на належному рівні, неточні відповіді на додаткові запитання;

24 – 29 балів – «задовільно», «достатньо» – в доповіді містяться суттєві неточності, презентація не на належному рівні, неповні відповіді на додаткові запитання;

0 – 23 балів – низький рівень презентації, студент не може відповісти на додаткові запитання і погано орієнтується в роботі.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 60 + 40 = 100 \text{ балів.}$$

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

У рейтинг студента можуть бути зараховані сертифікати проходження очних або дистанційних курсів за тематикою курсу.

Викладення дисципліни може відбуватись у дистанційній формі в разі введення карантинних обмежень на території університету.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професоркою кафедри менеджменту, д.е.н., доц. Дунською А.Р.

Ухвалено кафедрою менеджменту (протокол № 17 від 08.06.2021)

Погоджено Методичною комісією ФММ (протокол № 10 від 15.06.2021)